

Bőségálmom

Nagyapáti Kukac Péter festménye nyomán

„Kukac Péter e táj képzőművészeti örökségének szimbóluma, belőle kell kiindulni, amikor hagyományainkat kutatjuk. [...] Egy nincstelen, mindenkinél szegényebb s mégis mindenkinél gazdagabb vándorfestő testet öltött álmai e képek. Az ő elrajzolása, láthatatlan, s csak a lélek mélyrétegében lelhető fel, ott, ahol egyenrangúsodik, fölcserélhető lesz a vágy és a valóság.”

(Juhász Erzsébet)

– Miről álmodsz, Péterke?

– A bőségről álmodom, álmomban szalmában heverek, és csípnek a legyek, hamarosan eső lesz, talán dér és fagy is a nyár közepén, amikor csak nézel felfelé, fehéren gomolyognak a felhők, az orrodban a szalmával keveredő tehéntrágya szaga, s akkor te a bőségről álmodsz. Bőségálmom, a falusi gazdasszony hetvenhét szoknyája.

– Miről álmodsz, Péterke? – kérdezem, s csak a Topolyai Múzeum falai visszhangozzák a kérdést, a cipőm sarkának koppanásait, amíg egyik képtől a másikig sétálok. Finoman hajlott karton, olaj áztatta valóság, mikor Nagyapáti Kukac Péter a bőségről álmodott. Vagy csak az árokban heverészve bódultan vattacukornak nézte a felhőket, és kéjesen próbálta a szálló ökörnýáltól összeragadt ujjait kiszabadítani a cukorölelésből. Álmodta-e, hogy vattacukor hajuk van az idős asszonyoknak, akik a templomba sietnek vasárnaponként. Álmodott olyan álmokat, amelyektől rettegek. Halovány rózsaszín vattacukor hajról, amin keresztültekintve meglátod a koponyára kasírozott bőrt – falon a Tórárt, mit nem érinthetett kéz, de dobbá vált a tiszteletlenségben. Fel és alá, két dimenzióban a topolyai paraszti világ, csak a csupasz talpak dobbanásaitól felszálló por és a házak sötétre meszelt alja. Emlékezés a Krizsolda patakra és a park fái.

*

El is bújhatnánk szegényes kis metaforáink mögé, keresve a nyugalom szigetét, a békének e csepp zajos kis próbálkozását. Bóklászva csendesen, árnyékba burkolózva, keresve azt a pontot, ahol nincs fal, labdák patto-

gása, beszűrődő világ, csak a patakocska és a fák árnyéka. Vagyunk, itt és most, emlékezve a falut romboló bős olvadásokra, talán a nádasban megbúvó szegénylegényekre, csodálatos lápi világ lidércekkal és kertben játszadozó bárókisasszonyokkal, lassan kibontakozó ma. Esetleg mindez csak fikció, s csak egyszerre itt termett a kicsiny város szívében a nyugalomnak szakadt, elhanyagolt kis szolgálja, múlt és jövő nélkül, csak a jelenben?

*

Bőségálmom. Hajába kapaszkodó por, harmattól és a viaszos bőrből kiizzadt égetett szesz tisztátalanná vált átlátszó tökéletessége, a reggeli nap halántékba fúródó fájdalma, amíg az éjszakai hidegtől és az árok vánkosától összetört, minden mozdulatra cukormázként pattanó izmait arra kényszeríti, hogy felemelkedjen. Csak a kar, csak egy önkéntelen mozdulat, míg a homlokához kap, letörölné a víziókat és a koponyájába a szemgödren keresztül kúszó fájdalmat.

– Hagyj most, újra álmodom. Melegről és illatos kalácsról. Repülőkről és kerékpárokról. A gazdasszony hetvenhét szoknyájáról, a papucsos lábáról, amint rálép a pedálra.

Árokban meghúzódó titkos ragyogás, az üvegen megcsillanó korai napfény, a tehenek nyomában megülő lélegzetvételnyi harmat szomjat nem olt, pára már csak a tegnapi ital, üveg alján megülő utolsó korty és a lélegzet, mely tüzet fakaszt a fellobbanó nappalban. Öleld csak, talán álmod elvisz oda, ahol sűrű zsíron fonnyad a hagyma, sírósan töröli kezét a rongyba az asszony. Oda, ahol okker a főkötő és nyikorognak a kerékpárok, mikor reggel a piacra sietnek nagy kosárral, piros almaorcával. Az almából erjedő szesz, nadrágod és felöltőd életszaga, festékeddel pecsételt kék zubbony. Látom a tegnap vízióit, a falusi valóság naivitását, amikor már a betonút porát nyelnéd, míg egyensúlyozol a tehenek nyomán göröngyössé kövült sárban.

*

Úttalan utakkal, rideg betonhíddal, már csak emlékeként a hajdani bújócskának... Jövendőt kémlelő száraz ágak a talpam alatt, bosszúra szomjazó parttalan csobogás, őszén csordogáló csendes lemondás, hát tombolj, kínjaid számlálatnak, erőlködj, hiába hullatsz sós izzadságcseppeket az elpusztított házakért, elmosott pruszlikok, asszonyukat sirató baromfi, csónakázó szerelmes már csak fák gyökereiben él, s ott sem azzal a tisztasággal, mint rég. Ülnék én a partodra, zsenge füveden heverésznék, de

hol van már az angolok rendje, a csipkés legyező a kezemből, ma már én is nadrágot hordok... elmúlt leányságod pártás idősza, s az asszonyság megörbítette hátad, rőzsét cipelsz, és már tisztaságod is oda, sáros szoknyaaljad összepiszkítja a padlót, nyakig száll a por. Ó, ti jóakarók, erőszaktevő kedvesek, lám, mivé lett művetek, lassan szivárog el az élet a nyitott erekből, vérrel áztatva a döngölt földpadlót. Nincs már török e földön, eltűntek a harcos szarmaták, s maradtál te, kinek már haját kifésülni nem lehet. Levelek, jövőjüket kémlelő ágak alkotnak gubancos takarót fejedem, könnyüket hullatva a medvehagyma-erdőben. Áradj, mutasd meg utoljára, hogy élsz, teremts új holnapot, elmosva szelíd valód, lelkünk egyetlen zöld nyugalalmát.

*

– Asszony, csak egy karéj kenyeret kérek, egy jó vacsorát vagy kettőt, és lefestelek úgy, ahogy dolgosságodban is boldog vagy. Azt, azt a nagy cipőt, csak lássam, érezzem az illatát, a festékek és oldószer szagától nem lakom jól. Talán még ha egy kis ital is lenne az ebéd mellé.

Gyermekét tartotta, csípőjén ringatta a kis csomagot, kendőbe bugyolált halovány kis testet, kemencéből frissen kibújt, még lélegző, fényesbarnán, finoman reccsenő kisdedet, teknőben kelesztett, sütőlapára tett és késsel nyesett kenyeret. Messze még a kenyérsütés, karba égetett évek. Arcod komorsága és fekete kendőd mögött ott vannak a rőzsét cipelő téli reggelek, a hora kibomló élő vér és a tyúkok nyakából egy mozdulattal elszálló utolsó roppanás, hogy néha megfojtani kell, forró vízben megtorpanó pilátusi mozdulat, mossa kezeit, leforrázza tollait a torkametszett madárnak. Szigorú száj, már megannyi halált látott, gyilkosa maga is a vasárnapi levesnek, a sárgán gyöngyöző léből kikandikáló körömszakadt lábának. Keze vörösre forrt a forrázóvízben, habbá vált a mosólében, és lúgot öntött saját arcába, majd szappanná főzte saját zsíráját. Hamvaival dagasztott kenyér, féhéren cuppogó tészta, sósra izzadt kenyér. Testébe kést döfnek, felvágják ereit, és tűzzé válik az anyag, feketére perzselődnek a nyíló vágások.

*

Hol még csak egy kis sziget terem, ott nyílik majd a mocsárban a kert, hol számolják a fákat, a füvet ollóval vágják, s halált hoznak minden kis szorgos hangyára, ki a porban szalad s a vályogfalba fúr, ott keres menedéket a holnap elől, de várj, csak lassan, itt még a sziget, hol aprócska vályogházak sorakoznak, édes otthon a hideg elől a patkányoknak. Aminek

a 18. század közepén még csak szele vagyon, az néhány év alatt mezítlábas gyermekekkel népesül be, kik békákat fognak a tavacskában, s pallót raknak, hogy néha nyakukba vegyék a poros utat, s portékáikkal, mezítlábas kis porontyaikkal megkeressék a kis kenyérkéjüket a piacon.

*

Kis Lajos Szabadkára küldött, tanulok. Festeni, úgy fogni az ecsetet, ahogy kell, mintha nem is másolnék, csak lehunyom a szemem, és egymásra helyezem a rétegeket, még mindig Péter vagyok. Nagyapáti és tisztán visszhangzó, ahogy reggelente a kihalt utcákat járom, a piac már eltűnt a térről, de még mindig szedegetem a rohadt gyümölcsöt, és fáj a fülem a kiabálástól. A bőségről álmodom, a színekről, a Zsolnay kerámiákat ropogtatnám a fogaim alatt, megtölteném gyomrom a porcelán porával, fémes fényükkel zöldre és kékre festik ujjaim, ahogy bogártestükkel bevonom arcom. Kitinpáncéljuk belekapaszkodik fiatalkori ráncaimba, selyemben rezzenő lábaikkal kora öregségem gerincén járkálnak fel s alá. Nem nyugodhatom, ujjaim kopognak bogártestemen, már csak a csupasz ereket látom, feketén nyüzsgő lábakat körmeim alatt, s az oldószer szaga is csak az olajjal oldhatatlan. Szomjazom, szabadkai utcák szecessziós víziója, a tiszta színek kékjei és pirosai, s még egy kis sárgával keverve lassan barnássá válnak, átáztatják a karton kezeletlen vászonszerűségét. Nincs vászon, a viaszos, könnyed, durva és nehéz szövésű, halovány sárga, mint a halottak a szemfedél alatt. Szemükön hordják a révész bérét, s eladják lelküket, minden kivetülésüket és korty tisztaságért. Tiszta szeszért, mi égeti a torkot, és életet lehel a reggel halottaiba, a homályos szemükbe, üvegesre szikkadt végtagjaikba, állott, tegnapillatú leheletükbe. Szabadkán festeni tanulnék, de csak a poros topolyai utcákat látom, éjszakai vánkossom a fal tövé, és az árok aljában nőtt fűből szövik szemfedőm.

*

Az a ténta már megint az ujjamra száradt, görbe vonalakkal adok életet egy kis falunak, annak százhuszonhét házával, görbe utcáival, az orrba betolakodó pannon porral és azzal a kicsiny szigettel, hol tizennégy család éldegél, két sor házzal, együtt a földfalakba felkúszó talajvízzel, a málló falakkal, a szobák édes-fanyar doh szagával s a penész puha méregpettyeivel a falakon. 1771-et írunk, a kezdetek után a huszonegyedik évet, mikor ez is elkezdődött. Itatóssal bajlódnék, de ez a por, kiszárítja még a szemek játékos nyálkáját, sehol egy kút, ahol kimoshatnám a tájat belőle, minden tökéletlenségével és ájtatosságával, hisz kutakat csak messzebb lelek, a szé-

rúskertek közelében, rétek s utak ölében, mégis jó ez a kancsó, s a kancsót nyújtó kicsiny kéz, állott víz, maszatos arc. A templom dombjáról messzire látni, előttem a kis sziget, a kicsiny palló, vagy talán híd is az, csak oly jó megpihenni a templom tövében, „...szilárd anyagból 1761–62-ben épült, főleg a magyar királyi kamara nagylelkű segítségével, de hozzájárultak anyagiakkal és készpénzben a helybeliek is. A szentélye boltozatos, míg a többi része stukatúros építésű, és zsindegyel van fedve. Azonban nagyon sok helyen repedezettek a falak, roskatagok, a külső vakolat is lehullott a kőművesek lelkiismeretlen és gyors munkája miatt, ezenkívül kevésnek bizonyul a hívek befogadására.”¹

*

Mintha csak képeslapokat festene, két dimenzióban a mezőváros szaga, a trágyával keveredő szalma kipárolgása, lassan eltűnő köde a reggeli ébredésben. Templomba mennél, felvennéd legjobb ruhádat, de mindegyiken a festék pecsétje, ahogy kenyered keresed, és odaülsz a vasárnapi tyúkhúsleves mellé. Gyöngyöző világában arany csillogást képzelsz, megfested a kenyeret vágó asszony okkerszín kendőjét, de csak a teheneket látod, ahogy a pusztán legelnek, de a dimenziók eltűnnek, és csak gyerekrajzra futja, mintha életed zöld szövetén kiterítenék a vasárnapi abroszt, s leráznák róla a kenyér fehér és barna morzsáit, szegényes táplálék a levestől kikandikáló körömtelen lábaknak. Még döngöljük a falakat, a vasárnap szentsége is oda, míg napon szárítod a lovak hátrahagyott sárgaságát. Tapasztani kellene, sárral keverni a sárgaságot, szalmát tenni a masszába, így lesz tiszta a ház, elmeszelni a betegséget, sebes kezeidet marja a fehérsége, de nem hagyhatod, hogy az éjszaka burkolja be a büszkeséged mézscseppjeit. A falak alját sötéttel vonod be, esőtől védő centiméterek, vasárnap döngölik a falakat, sárgán áll a ház, építőáldozat a kiizzadt szomorúság, kérlelhetetlen vidámság, vállak és hátak fájdalma. Alkarokban megpihenő penge-nyilallás, korai öregkor. Magunk vagyunk a ház, a pusztában álló romos tanya, elfeledett tanyavilág, mikor lehullanak a cserepek, és lassan elbomlanak a falak, beszippantja a föld, ahogy egy pillanatra megáll, majd az ágyában pihenő holtat is gyomrába forgatja. Búza terem csontjainkon, kenyérré válik aszott testünk, porladó házunk, kövesedő csontjaink.

*

Téglák égetett agyagja festi most kezünk, mikor lassan hordjuk fel a dombra, gondosan rakott halmok tövében hűsölünk, lassan faljuk a kenyere-

¹ Topolya király-kamarai helység Kalocsa egyházmegyei Bács-Bodrog vm-ben lévő plébánia egyházának 1772. aug. 2-i összeírása.

ret, mit vörösrre fest a lelkiismeret, hogy csak egy pillanatra állhatunk meg, hisz a mi templomunk lesz, de bár mi raktuk volna a falakat, így nem a repedésekben megbúvó hangyákat üldöznék kis porontyaink, kicsi békák a szigetet körbefogó felszíni vízezske mellett.

*

Hogyan lehetnék én ugyanaz, ki próbát tett a tudománnyal, de hasztalan épített, emelte a rétegeket egymásra, a festék megvetemedett, ledobta a vászon a csuklómozdulatokat, a tökéletes arányokat és fények-árnyékok tanult játékát. Mit nekem Tiziano vagy Gauguin tiszta színei, nem álmodom én repülőkkal és messzi tájakkal. Színesek az álmok, negédesek és cseppenként csorognak, mint a fa nedve, borostyánná változó fenyőgyanta, minek homályos ragyogását színben kikeverni sem lehet, ahogy a legelők zöldjét a reggeli harmat után, azt a pillanatot, mikor hirtelen felszárad a nedves csillogás, azt az erőszakos kedvet, mikor a nyári nap csak egy pillanatot enged a földnek, hogy élvezze a hajnalok üdeségét. Mit nekem a mesterek tanítása, engem a paraszti világ tanít, a pipacs mutatja a vörös útját, a fekete-fehér-vörös kontrasztját a téli disznóölések. Mintha nem is tanultam volna, de festményeimből árad a falu szaga, a feltörekvő mezővárosé, ahol még szekéren viszik a szalmát, tehének legelnek a mezőkön, de szól a rádió, és fejünk felett néha elszáll a repülőgép.

*

Az ujjaimra száradt a tinta, hogyan eszem meg most a karéj kenyerem itt, a templom árnyékában, mezítlábas, maszatos, szoknyás kisleány mellett, kinek csuhébabája is elálmosodott a délutáni huncut semmittevésben. Ölében ringatja, hogy álma kedves legyen, ne sírjon, ha éhesen kell elszenderednie, gondoskodó kis koravén ōs-anya. S eljutottunk nyugatra, a Krivaja patak nyugati ágához, a szigetet lustán körülölelőhöz, egy vonallal írom a történelmet, a változás azonban nem is oly nagy, az a nyugati ág oly biztosan hömpölyög ott, hogy még kétszázötven év is kevés, hogy meggondolja magát, hiába az erőszaktevő akarat, a tinta egyenes vonala. Még a kicsiny csónakok sem térítik el útját, hiába könyörögnek a gyermekek vad tengerekért, hajókat dobáló tajtékos hullámokért, csak a békalencsébe fúródó, s ott haláluk leelő szellemmatrózok halotti bárkája úszik lefelé a sekély, iszapos patakon.

*

Vajon halálom után megsiratnak-e, vajon lesz-e, aki pénzt ad a révésznek, szemfedőm mi lészen majd, s lesz-e deszka, amin kinyújtóztathatom

a hátam. Elférek-e ott, ahova tesznek, vagy csak lepedőbe csavarnak, és egy imát mormolnak a fejem felett? Keresztény vagyok-e vagy pogány, magam se tudom, mert nem látom már a hajnalokat, nem érzem a gerincemen a szalmazsákok susogását, a bennük motozó tetveket, s a selyemtakaróm is a homlokomra száradt, nem emeli meg már a lélegzet.

– Jer, asszony, hadd fesselek le, tyúkokat etetsz, és itatod a lábasjószágot, télen rózsét hordasz és fekete nagykendőt a válladon, de már nem mesét mesélsz a kemence mellett, hanem a rádiót hallgatod, gyertyák helyett villany ég a halottak oltárán.

A Madonna vörösen ejti könnyeit, naiv festészet primitív definíciója, amint az utcákat járom kis csomagommal, és lelkeimmel házalok.

*

„...van egy völgy, amely elég mély, tavasszal oda víz folyhat, és ezáltal a lakosságuk előnyük van a marhahíttásra. Ebben a völgyben fekszik Topolya, amelyet főleg magyarok és szlovákok lakják, akik kizárólag földművelésből és állattenyésztésből élnek, és a katolikus egyházhoz tartoznak.”²

*

Hullámos kartonképek, évtizedek nedves rothadása, holtukban is bőiségről álmódó topolyaiak, barátra nem lelvén csak pajtások fizetik az utolsó korty bort, pálinkával, tiszta szesszel mossák le kezeiket, míg élő áldozatuk a kút fenekén nyugszik. Nyirkos hidegben vándorol az ősz, tavasszal már nem árad a patak, ereiből kiapadt az élet, csomóssá, sűrűvé vált a genny, ami sárgán hömpölyög, így mérgezve a tegnap tehénitatóit. Oda már a naivitás, ahogy festményekkel fizetett a szesz bódultságáért, meg nem értett festő, ki úgy herdálta tehetségét, mint pelyvát fúj a szél. Mit nevezel te világnak, gyalogutaid és festéktől peccéses zubbonyod, ahogy ébren is a valóságról álmodsz, talán a régi szerelmekről, olyan vidékről, ahol szárazak a hajnalok, s csillagtalan éjszakákon nem csaholnak a kutyák.

*

Hol van már a falakba felhúzódnó nedvesség, ma eső áztatja a szobák földpadlóját, édes-rothadó Topolya, már az éledésed évében elfogytak a tartalékaid? A vidék fában szegény, hol vagy hát te, Redl kamarai jószágintéző, ki tiszta szobát, száraz hajlékot ígértél. Lassan múlik a tegnap halszaga, felnőtt lett a leányka, ki még a porban játszott, készülve a nagy

útra, már dereka fáj, görnyed a teher alatt, 1783-ban születendő gyermekét siratja. Árvizek és szárazság, asszonyi csók a hamvas kis bőrön, egy újabb paca a gyermeki ártatlanságon. Quits Anton, ki képet fest az arctalan szellemnek, Topolyát papírra teszi, s precíz mozdulatokkal körülrajzolja belsősegeit, tüdő és belek, szívtelen rúgkapálás 1783-ban, s így szól: „E terület Telecskán fekszik, vízben szegényes, kivéve azokat a völgyeket, ahol tavasz idején a szétolvadt hó összegyülemlik. A dombokon kutak mélysége 10-12 öl, és egy ilyen kút elkészítése közel 150 forintba kerül. E víz hiánya azt idézi elő, hogy az itt levő falusi birtokok, praediumok és falvak nagy kiterjedésűek. Megtelepedésre és vagyonszerzésre máshol nem volt alkalmasabb hely, mint ez a völgy, ahol alattvalók jószágai számára elegendő vizet tudnak biztosítani...”³

*

Csendes kis békanyál, boszorkányokat idéző kút-üstök. Szállj füst, szállj, forrjon a lé, szárnyas disznókon tovaszálló feledés. Szomjazó barmok egymást lökve, boldogan tolonganak az itatóhoz, termékenység lengi körül a borzasra hízott állatokat. Hol van már a békalencse, a pallókon átbillegő asszony, kezében kosarat tartva, csípőjét ringatva, azóta a szigetből félsziget lett, s elsárgult már a hófehér pruszlik. A borzas pallókat simára gyalulta a fatalp, szalmaszemetet hullajtva a lépte után, talán egy megelevenedett mese, Jancsi és Juliska terelgeti a jószágot a mezőre? Kopp, kopp, kopp, csak úgy kopognak a patácskák a hidak fáján.

*

„Egy olyan mocsaras területen, amely áradásoknak volt kitéve, elengedhetetlen volt az árvízvédelmi és közlekedési rendszer, amelyhez a hidak és a töltések tartoznak. Első említésük a Tiszai terület hídjainak és töltéseinek összeírásából való, 1793-ból, amikor Topolyán egy töltést találtak. A töltés a település déli részén húzódott 20 öl hosszúságban, 5 öl szélességben. A következő hat évben öt híd épült Topolya környékén, leginkább a töltések közepén. Az 1799-ben készült jegyzék a következő hidakat említi: fahíd a Szabadka felé vezető út töltésén, fahíd a falu központjában a Baja felé induló út töltésén, fahíd a külai út töltésén, fahíd a falu végén a Hegyesre vezető úton. A hidak nem nagy méretűek, hosszuk 1-1,5, szélességük pedig 2-3 öl. A töltések méretei is változóak voltak: hosszuk 17-43 öl, szélességük megegyezik a hidak szélességével, tehát 2-3 öl.”⁴ 1800-ban járunk már, Topolya kamarai falu Kray Pál birtokává vált.

*

³ 1783-as térkép leírata.

⁴ Harkai Imre: *Topolya építészete*. Forum, Újvidék, 1991

Még csak itt, de lassan már túl a háborúkon és traktorok füstjén, betonutakon és kitéglázott árkokon, amiknek aljában már nem terem békanyál, esős időben műanyag szemetet terel össze a szürke lé. Túl lepattogott olajfestéken és a falusi idillen, még mindig a kérdés maradt, hogy miről álmodik Péterke. Vajon lovagolt-e fényes paripán, vagy csak puha ággyal és meleg kenyérral hált, elfeledve a régi urakat, s csak kerékpárra ült, és hátára vette kicsiny csomagját, fából készültládáját, emlékéét a korai tanulóéveknek, míg élt az akarat. Ládában festéket, borzas ecseteket és hígítót tartva. Zubonyát szorosra fogta a nyakán, dacolt a széllel, ami úgy kapta fel csenevész testét, mint a könyvek lapjait.

*

„A topolyai uradalom alapítója, báró Kray Pál katonaember volt, aki élete vége felé, 1800-ban kapta a királyi adományképpen a topolyai uradalmat, amely csaknem egészen körülvette a topolyai jobbágyfalut. A királyi adományozás után is katona maradt, mint tábornagy szolgálta királyát, mindaddig, amíg János főherceg oldalán Elzingennél az osztrák sereg szembe nem került a francia haderővel, s vereséget nem szenvedett. A sereget János főherceg vezette, de a vereséget Kray Pálnak kellett bűnhődnie. A kegyvesztett tábornagy Topolyára vonult vissza, és gazdálkodni kezdett. S nem is rosszul. De nem sokáig élvezte a csendes polgári életet: 1804-ben Pesten meghalt.”⁵

*

– Miről álmodik, Péterke?

– A bőségről álmodom, a színek mikéntjéről, a melegről, a tehének friss tejéről, krémes fehérségéről. Álmomban festő vagyok, vánkosom habszerű asszonyi kar, akvarell és fekete tus rajzolta vonalak, vízbe mártott ecsettel fekete kalapokat rajzolok, s görnyedt hátú asszonyokat. Álmomban meghaltam, s könnyű halálom volt, mennybe vittek az angyalok, s frissen sült fehér kenyérral etettek. Álmomban álmodtam, hogy Nagyapáti Kukac Péter vagyok.

⁵ Csuka István: Téka-Séta a topolyai nagykerthben. *Kalangya*, XIII. évf., 1944. január 15., 1. szám. 37.